

Иницијална проценка на влијание на регулативата

Чекор 1: Опис на проблемите, целите што ќе се остварат со нивно решавање и можните опции за решавање на проблемите

1. Опис на проблемите

При изготвување на овој Предлог - Закон, се тргна од потребата за целосно и посеопфатно остварување на целите во Законот за основното образование, заради натамошно развивање и подобрување на системот на основното образование со применување на европските стандарди и критериуми, што ќе овозможи поголем развој на воспитната компонента во реализацијата на основното образование, а со тоа и зголемување на квалитетот на основното образование.

2. Опис на целите што се планираат да се постигнат со решавање на проблемите

Целта е да се зголеми квалитетот на основното образование.

3. Идентификација на можни решенија (опции)

Со започнувањето на примената на Законот за основното образование во практиката се покажаа дека има потреба да се дорегулира задолжителноста на реализацијата на дополнителната и додатната настава за учениците. Дополнителната настава се организира за ученици кои покажуваат континуирано слаби резултати во учењето, а додатната настава за учениците кои постигнуваат значителни резултати по одделни наставни предмети (за талантираните ученици). Ова е заради постигнување на поголем успех на учениците и подобрување на квалитетот на наставата.

Исто така, со цел да се зголеми успехот на учениците, како и да се надминат одредени ситуации кога родителите не се запознаени со успехот на нивното дете, или од одредени причини не покажуваат доволно грижа за напредокот во учењето на нивните деца-ученици, истите ќе се упатуваат на советување. Советувањето на родителот односно старателот ќе го врши психологот во училиштето согласно Програмата за советување на родители, која на предлог на Педагошката служба ја донесува министерот за образование и наука.

Со оглед дека главни носители на воспитно-образовната дејност во основните училишта се наставниците, со овие измени и дополнувања на Законот за основното образование во неколку сегменти се зголемува квалитетот и капацитетите на наставниците при реализацијата на наставата и воннаставните

сктивности. За оние лица кое се стекнале со високо образование на ненаставна група на наставнички студии, односно на студии кои немаат наставна насока, ќе може да се вработат во основно образование, освен во одделенска настава, само доколку се стекнат со педагошко-психолошка и методска подготовка на акредитирани високообразовни установи. Акредитација на високообразовни установи кои ќе вршат настава и полагање на испити за стекнување на педагошко-психолошка и методска подготовка ќе ја врши министерот за образование и наука.

Во истата насока, се предвидува наставникот по завршувањето на студиите да полага државен испит кој ќе е услов за вработување во основно училиште. Испитот ќе се полага заради проверка на стручната оспособеност на дипломираните наставници за самостојна работа во основните училишта, како и за примена на прописите од областа на образованието. Испитот ќе се состои од писмен и устен дел. Испитот се полага пред Испитна комисија составена од претседател и шест члена или нивни заменици, кои се именуваат од редовите на истакнати стручњаци од практиката и од универзитетски професори, согласно со принципот на соодветна и правична застапеност на сите заедници.

Како трет сегмент за зајакнување на квалитетот на наставниот кадар во основните училишта, на наставникот приправник по истекот на приправничкиот стаж, како составен дел од стручниот (приправнички) испит ќе му се врши проценка на карактеристиките за подобност со работата со деца и адолесценти во воспитно-образовната дејност (тест на личноста). Тестот на личноста ќе го подготвува и ќе спроведува Педагошката служба. Исто така и за наставникот кој покажува незадоволителни резултати во работата, или постои оправдано сомневање за неговата психичка здравствена ќе му се врши проценка на карактеристиките за подобност со работата со деца и адолесценти во воспитно-образовната дејност (тест на личноста).

Чекор 2: Идентификација на трошоци, придобивки и влијанија

/

Предложено решение (опција):

Предлог Закон за изменување и дополнување на Законот за основното образование

Опис:

Со членот 1 од Предлог на Законот за изменување и дополнување на Законот за основното образование на членот 16 се додава нов став б со кои се дава можност општината, односно Владата на Република Македонија да основа меѓународно јавно училиште во кое наставите ќе се остварува на странски јазик, а со цел учениците уште од прво одделение да започнат со интезивно изучување на странскиот јазик преку следење на наставата по сите наставни предмети.

Со член 2 од Предлог на Законот за изменување и дополнување на Законот за основното образование со кои се менува членот 27 се пропишува за кои ученици дополнителната настава е задолжителна, како и дека ученикот упатен на дополнителна настава во текот на еден месец посетува дополнителна настава најмногу по два наставни предмети со најмногу четири наставни часови. За упатувањето на ученикот на дополнителна настава наставникот задолжително го известува неговиот родител, односно старател.

Со членот 3 се регулира дека додатна настава се организира за учениците кои постигнуваат значителни резултати по одделни наставни предмети (талентирани ученици). Додатната настава за талентирани ученици наставникот е должен да им ја понуди, а учениците одлучуваат дали ќе ја посетуваат додатна настава.

Со членот 4 се задолжува основното училиштето најдоцна до 20 септември во тековната учебна година да истакне распоред за дополнителна и додатна настава за секој наставен предмет, на видно место во училиштето и истиот да го достави до Државниот просветен инспекторат. Исто така се пропишува дека за наставникот кој нема да ја реализира дополнителна и додатна настава согласно распоредот ќе се поведе постапка за дисциплински престап. За утврден дисциплински престап на наставникот ќе му се изрекче дисциплинска мерка парична казна од 10 % до 30% од едномесечниот износ на нето платата исплатена на јавниот службеник во месецот пред извршување на дисциплинскиот престап, во траење од три до шест месеци.

Со членот 5 од овој закон се додаваат шест нови члена 64-а, 64-б, 64-в, 64-г, 64-д и 64-ѓ, кои пропишуваат дека родител односно старател ќе се упати на советување ако ученикот во текот на наставната година имал негативна оценка по три или повеќе предмети, ако ученикот имал направено одреден број неоправдани или оправдани изостаноци; ако ученикот бил недисциплиниран; ученикот го навредил наставникот; ученикот учествувал во тепачки или други форми на насилство; ученикот покажувал асоцијално или антисоцијално однесување; ученикот се однесувал неморално или неетички; во краток период на ученикот значително му опаднал успехот. Во наведените случаи одделенскиот, односно раководителот на паралелката задолжително повикува на советување најмалку еден родител, односно старател на ученикот со покана упатена преку телефон, по пошта или со лична достава. Ако поканата се однесува за асоцијално или антисоцијално однесување на ученикот, односно неморално или неетичко однесување на ученикот, пред да се испрати поканата се бара стручно мислење од Педагошката служба (член 64-а).

Со членот 64-б се регулира дека советувањето на родителите го врши психологот во училиштето, а ако во училиштето нема вработено психолог, тогаш советувањето го врши педагогот. Советувањето се врши во групи согласно неделниот и месечниот план и бројот на родителите во групите не може да биде поголем од 20. Советувањето се реализира во два термина во траење од 60 минути. На советувањето на родителот односно старателот, педагогот, односно психологот е должен да постапува согласно Програмата за

советување на родители, која на предлог на Педагошката служба ја донесува министерот.

За одржаното советување на родителот, односно старателот, психологот, односно педагогот води записник со листа на присуство (член 64-в). Ако родителот, односно старателот повеќе од четири пати се повикува на советување, на секое следно советување присуствува и претставник од Педагошката служба (член 64-г). Ако родителот, односно старателот не се јави на советувањето и по третата покана се известува Центарот за социјални работи (член 64-д). Педагошката служба, за родителите кои на се јавиле на поканата за советување и истите не го оправдале своето отсуство поднесува предлог за поведување на прекршочна постапка (член 64-ѓ).

Со членот 6 од овој закон по членот 79 се додава нов член 79-а со кој се пропишува дека лицето кое се стекнало со високо образование на ненаставна група на наставнички студии, односно на студии кои немаат наставна насока, може да се вработи во основно образование, освен во одделенска настава, само доколку се стекне со педагошко-психолошка и методска подготовка на акредитирани високообразовни установи. Акредитација на високообразовни установи кои ќе вршат настава и полагање на испити за стекнување на педагошко-психолошка и методска подготовка ја врши министерот за образование и наука.

Со членот 7 од овој закон во членот 80 став се дополнуваат критериумите кој треба да ги исполни лице за да заснова работен однос како наставник во основното училиште. Покрај другите услови лицето треба да има положено и државен испит за наставник. Со членот 8 по членот 84 се додаваат 17 нови членови 84-а, 84-б, 84-в, 84-г, 84-д, 84-ѓ, 84-е, 84-ж, 84-з, 84-с, 84-и, 84-ј, 84-к, 84-л, 84-љ, 84-м и 84-н со кои се регулираат содржината, организацијата, роковите, испитната комисија и други прашања поврзани со државниот испит за наставниците. Со членот н 84-а се регулира дека наставникот по завршувањето на студиите полага државен испит и положеноста на истиот е услов за вработување во основно училиште. Испитот се полага заради проверка на стручната оспособеност на дипломираните наставници за самостојна работа во основните училишта, како и за примена на прописите од областа на образованието. Испитот се состои од писмен и устен дел.

Испитот се полага според програма во која се содржани градивото, прописите и потребната литература. Програмата за полагање на испитот ја донесува министерот (член 84-б).

Составот на испитната комисија составена од претседател и шест члена или нивни заменици, именувани од редовите на истакнати стручњаци од практиката и од универзитетски професори се уредува со членот 84-в. Претседателот, членовите на Испитната комисија, нивните заменици и секретарот ги именува министерот, согласно со принципот на соодветна и правична застапеност на сите заедници.

Мандатот на претседателот, членовите на Испитната комисија, нивните заменици и секретарот трае две години со право на повторен избор. Стручните и административните работи на Испитната комисија ги врши

министерството за образование и наука (член 84-г). Роковите за полагање на државниот испит се пропишуваат со членот 84-д.

Пријавувањето на испитот, барањето, утврдувањето на исполнетоста на условите, известувањето за полагањето се уредуваат со членовите 84-ѓ, 84-е и 84-ж. Начинот на полагањето, текот на испитот, составните делови на државниот испит, соопштувањето на резултатите и издавањето на уверението за положен испит се уредуваат со членовите 84-з, 84-с и 84-и.

Кандидатот кој не положил повеќе од два предмети, не го положил испитот, а на кандидатот на кој му останало да полага уште еден или два предмети од предметите може да полага поправен испит (член 84-ј). Кандидатот кој во целост не го положил испитот може повторно да го полага по истекот на шест месеца сметано од претходното полагање, а кандидатот кој не го положил испитот по вторпат може испитот да го полага по истекот на една година сметано од претходното полагање (член 84-ј). Со членот 84-л се уредуваат случаите кога: кандидатот кој нема да дојде во определениот ден на полагање на испитот или пред почетокот на испитот изјави дека се откажува од полагањето, се смета дека испитот не го полагал, како кандидатот кој нема да се јави на полагање на писмениот дел по еден од предметите по кои се полага и писмен дел од испитот, а го започнал полагањето на испитот или кој во текот на полагањето без оправдани причини се откажал од испитот, се смета дека не го положил испитот.

Доколку во текот на полагањето на испитот настанат оправдани причини поради кои кандидатот не може да го продолжи полагањето на испитот (болест, школување во странство и слично), ќе се прекине испитот за определено време, кое не може да биде подолго од шест месеца (член 84-љ).

Со членовите 84-м и 84-н се уредува надоместокот за работа на претседателот, членовите, замениците и секретарот на Испитната комисија. Висината на надоместокот ја определува министерот, а трошоците за полагање на испитот и на поправниот дел од испитот ги сноси кандидатот. Висината на надоместокот кој го уплатуива кандидатот се определува согласно реално направените трошоци за полагање на испитот, неопходни за спроведување на писмениот дел од испитот, изготвување и копирање на материјали и покани и изготвување на уверенија. Ако кандидатот во рок од една година од денот на уплатата на средствата не го полага испитот, уплатените средства му се враќаат.

Со членот 9 во членот 85 се додава нов став (12) со кој се регулира дека на приправникот по истекот на приправничкиот стаж му се врши проценка на карактеристиките за подобност со работата со деца и адолесценти во воспитно-образовната дејност (тест на личноста). Тестот на личноста го подготвува и спроведува Педагошката служба.

Се додава и нова алинеја и нови ставови во делот на прекршоците во членот 172 од законот, односно ќе се казни основното училиште и директорот ако не истакне распоред за дополнителна и додатна настава за секој наставен предмет, на видно место во училиштето и истиот не го достави до Државниот просветен инспекторат. Исто така глоба во износ од 200 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на родителот, односно на старателот ако не се

јави во утврдениот термин за советување по втората упатена покана и глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на родителот, односно на старателот ако не се јави во утврдениот термин за советување по третата упатена покана (член 11).

Со членот 12 се утврдува рок од три месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон за донесување на подзаконските акти предвидени во членовите 64-а, 64-б, 64-в, 79-а и 84-б.

Со оглед дека со овој закон се врши четврто изменување и дополнување на одредбите на Законот за основното образование со членот 13 се овластува Законодавно-правната комисија на Собранието на Република Македонија да утврди пречистен текст на Законот за учебници за основно и средно образование. Со членот 14 се уредува влегувањето во сила на овој закон.

1. Трошоци

- Дали опцијата предвидува воведување на нови формалности во смисла на обврска за правните или физичките лица да обезбедат уверенија, пријави, решенија, одобренія, овластувања, согласности, сертификати, дозволи, барања, изјави и други обрасци? Ако да, наведи ги формалностите.

НЕМА

- Дали опцијата ќе предизвика иницијални трошоци за министерствата, другите органи на државната управа? Ако да, образложи ги трошоците.

НЕМА

- Дали опцијата ќе предизвика континуирани трошоци за министерствата и другите органи на државната управа. Ако да, образложи ги трошоците.

НЕМА

- Дали опцијата ќе предизвика иницијални трошоци за правните или физичките лица? Ако да, образложи ги трошоците.

ДА, доколку се изрече глоба

- Дали опцијата ќе предизвика оперативни трошоци за правните или физичките лица. Ако да, образложи ги трошоците.

НЕМА

2. Придобивки

- Опис и опсег на финансиските придобивки за засегнати страни

НЕМА

- Други нефинансиски придобивки за засегнати страни

Придобивката е со цел за зголемување на квалитетот на основното образование со развивање и подобрување на системот на основното образование преку применување на европските стандарди и критериуми, што ќе овозможи поголем развој на воспитната компонента во реализацијата на основното образование.

3. Ризици и претпоставки

4. Останати влијанија

Тип на влијание проценето во проценка на влијание на регулативата		Анализи приложени во прилог
Влијание врз националната конкурентност	НЕ	НЕ
Влијание врз социјално исклучените и ранливи групи	НЕ	НЕ
Влијание и ефекти на регулативата врз родовите аспекти и еднаквоста	НЕ	НЕ
Влијание врз животната средина	НЕ	НЕ
Влијание/значителна политичка промена на пазарната економија вклучувајќи испитување на влијанието врз потрошувачите и конкурентноста	НЕ	НЕ
Влијание врз правата на граѓаните	НЕ	НЕ
Дали предложените решенија вклучуваат значителни тешкотии за усогласување	НЕ	НЕ

Чекор 3: Консултации

Текстот на Предлог законот е доставен на мислење до Секретаријатот за законодавство, Министерството за правда и Министерството за финансии.

**Резиме на иницијалната
проценка на влијание на регулативата**

1. Краток осврт на преферираното решение/опција:

При изготвување на овој Предлог - Закон, се тргна од потребата за целосно и посеопфатно остварување на целите во Законот за основното образование, заради натамошно развивање и подобрување на системот на основното образование со применување на европските стандарди и критериуми, што ќе овозможи поголем развој на воспитната компонента во реализацијата на основното образование, а со тоа и зголемување на квалитетот на основното образование.

2. Имиња и презимиња на лицата одговорни за подготовка на иницијалната проценка на влијанието на регулативата и предлог законот:

- Џорџе Арсов – директор на Државниот просветен инспекторат;
- Весна Хорватовиќ- директор на Бирото за развој на образованието
- Елена Ивановска – раководител на сектор за основно и средно образование во Министерството за образование и наука;
- Стојанчо Стојковски - раководител на Сектор за нормативно правни работи во Министерството за образование и наука;
- Милка Масникоса - помошник раководител на Сектор за нормативно правни работи во Министерството за образование и наука;
- Емилија Андовска – помлад соработник во Министерството за образование и наука;

3. Повереници на Владата на Република Македонија кои ќе се вклучат во презентирање на предлог законот во Собранието на Република Македонија:

- Никола Тодоров, министер за образование
- Елизабета Тодоровска, државен секретар
- Стојанчо Стојковски, раководител на сектор

**Изјава од министерот
за иницијалната проценка на влијание на регулативата**

Изјавувам дека предложениот материјал за иницијална проценка на влијанието на регулативата/ предлог закон

1.	Нема влијание	врз Буџетот на Република Македонија
2.	Нема влијание	врз усогласеноста со законодавството на Европска Унија.
3.	Нема влијание	врз постапките или работењето на јавната администрација / врз судството при работа со странки (правни и физички лица) или задолжување на странките од јавната администрација со дополнителен административен товар.
4.	Нема влијание	врз економијата и врз обемот на државна помош.
5.	Нема влијание	врз животната средина.
6.	Нема влијание	врз социјалната положба на граѓаните.

7.	Направено е претходно објавување на текстот на предлогот за донесување на закон во Единствениот електронски регистар на прописи и јавно се спроведени консултации со заинтересирани страни. Датум на објавување: Вклучени организации и претставници: Своје мислење дадоа следниве организации:	ДА 28/12/10
8.	Сите забелешки и предлози од заинтересираните страни се земени во предвид.	ДА
9.	Предлог законот е лекториран.	НЕ
10.	Спроведени се меѓуресорски консултации.	ДА
11.	Дали предлог законот предвидува управна постапка?	ДА
12.	Доколку предлог законот предвидува управна постапка, дали може да се вгради начелото “молчењето значи одобрување“?	ДА

Изјава од министерот

Јас, *Никола Тодоров*, изјавувам дека ја проучив Иницијалната проценка на влијанието на регулативата и сметам дека дава реален преглед на очекуваните придобивки и потребните трошоци врзани со секоја од идентификуваните опции за решавање на проблемот.

Потпис на министерот:.....

Датум:28.12.2010 година